

עין משפט
נר מצוה

צד:

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא

מסורת הש"ס

תנן התם ארבעה שומרים. משום דליימי נתמתינן קרא דואם בעליו עמו וגוי טור למימר מנא ה"מ עד הכא:

שומר חנם נשבע על הבה. לא חשיב פשיעה דבהא כולהו מיביים והשואל משלם את

ממה מחמת מלאכה כיון ששואל יש לו רשות לעשות בה מלאכה פטור:

דקיימא באגם. לא צ"ע למימר היכא דזן אותה

שאין כל הנאה שלו שיהא פטור ללעולם חיוב צאונסקין אלא ה"ק אפי' שואל שכל הנאה שלו כגון דקיימא

צאנא אינו משלם אלא קרן: **אלא** כשאין דבריה תורה

כששון בני אדם בו. אע"ג

לדלידיה דרשינן בלל מקום לנד מהיכא דלא מיסתבר כדפי' בפ"ד

(לעיל דף לא: ד"ה דברה) ה"ג לא מסתבר לרכות אכדיה כיון דכתיב גלשון

גניבה ואית לן למיפח דברה תורה כלשון בני אדם: **אלא** אביו

ואביו. דסתמא משמע שניהם כאלה. והא דכתיב (דברים כג) יחדו כשעתה

צאונסקין לשם תפיסתו ויחדו דלא מתרוש (שם) צאונסקין דאי לאו יחדו

ה"א אפילו אין קפודים נמחרשה אלא שמנהיגים צנת אחת או אפילו

זה אחר זה ורבי יונתן נמי דלמר עד שיפירט לן הכתוב יחדו לא

מהתם יליף מדליצטריך התם למיכתב יחדו דהא צאונסקין כדפי' אלא

מסגרא קאמר דהוי משמע הכי: דלפטר

מכפילא בשבועה תדע דהא והשואל כל הנאה שלו והוא

בעיא מונוי דקיימא באגם והא בעיא מנירה בנטר מתא ואיבעית אימא לא תימא כל הנאה שלו אלא אימא רוב הנאה

שלו ואיבעית אימא בשאילת כלים נושא שכו והשוכר נשבעין על השבורה ועל השבויה ועל המתה ומשלמין את האבידה ואת הגניבה בשלמא גניבה דכתיב י' אגם גנוב יגנב מעמו ישלם לבעליו אלא אבידה מנא לן דתניא אם גנוב יגנב אין לי אלא גניבה אבידה מנין ת"ל אם גנוב יגנב מכל מקום הניחא למאן דאמר לא אמרינן דברה תורה כלשון בני אדם מאי איכא למימר אמרי במערכתא קל וחומר ומה גניבה שקרובה לאונס משלם אבידה שקרובה לפשיעה לא כל שוכר ואידך מילתא דאתיא בקל וחומר טרח וכתב לה קרא והשואל משלם את הכל בשלמא שבורה ומתה דכתיב יוכי ישאל איש מעם רעהו ונשבר או מת אלא שבויה בשואל מנא לן וכי תימא נילף משבורה ומתה מה לשבורה ומתה שכן אונסא דסליק אדעתא הוא תאמר בשבויה שכן אונסא דלא סליק אדעתא הוא אלא נאמרה שבורה ומתה בשואל ונאמרה שבורה ומתה בשומר שכו מה להלן שבויה עמו אף כאן שבויה עמו איכא למיפדך מה לשומר שכו שכן לפטור תאמר בשואל שכן לחיוב אלא כר' נתן דתניא ר' נתן אומר או לרבות שבויה האי או מיבעיא ליה לחלק דסד"א עד דמיתברא ומתה לא מחיוב קמ"ל הניחא לר' יונתן אלא לר' יאשיה מאי איכא למימר ר' דתניא יאשיה אשר יקלל את אביו ואת אמו אין לי אלא אביו ואמו אביו בלא אמו אמו בלא אביו מנין ת"ל יאביו ואמו קלל אביו קלל דברי רבי יאשיה רבי יונתן אומר משמע שניהם כאחד ומשמע אחר בפני עצמו

אז לשל כג. שבוית מט. (ב) ועל חל: כיצד ע"ה.

(ג) וקדושין י: וע"ה. (ד) ופסחים י: וע"ה.

(ה) סנהדרין כ: פה: שבוית מט. ח"ל ע"ה.

(ו) ע"ה. (ז) ע"ה. (ח) וקדושין י: וע"ה. (ט) וקדושין י: וע"ה.

(י) ע"ה. (יא) ע"ה. (יב) ע"ה. (יג) ע"ה. (יד) ע"ה. (טו) ע"ה.

מוסף רש"י

נישא שכו. שומר נשכו (שבוית מט.) נשבע על הבה. כאל פסח (שם) אם לא פסח יע"ה יד: על כל החמישית המצויים בנאכר

שומרים לזיבוי. הוא נשבע שק עמיה לו ויע"ה ויע"ה צ"ע: על הבה נניחה ואברה

ואתוסין (שם) משלם את הבה. כל הך דמיתא מתמיך שכו שבויה ומתה וניחה ואברה. אלא מתה

מתחת מלאכה פטור. דלא לאתקמי בכלתא שיהא

(שבוית מט.) קרא בלא בשבועה. חמור שומר

שכו שתיב נקבד עד שלא נשבע לשקר נתקנס ששומר חנם פטור. רד"י גניבה

ואברה. השומר שמשלם כפל ומהו ז' אינה אלא

לאחר שנשבע לשקר שנגנבה וכלו פדים שיהא גנבה.

דכי אתרבי כפל כגווען טענת גנב. לאחר שבויה

אחרת ויע"ה (הא) הלך קנסא משום שבויה היא

דקפודי רחמנא יב"ב (הא) אין לי אלא אביו ואמו.

כאחד (שמואלין סו:) שניהם יחד (שם פה) קלל שניהם

ואתוסין ע"ה. אביו בלא אמו אביו בלא אביו.

אחד מהם מנין (שם) אביו קלל אמו קלל.

כלומר סמך קללה בראש המקרא לאכרי ונאספו סמך

לאמו (שמואלין סו.) ועי"ה שם פה ושבויתו כו' ויזכירן

ע"ה למיתורא דאו חלו או האי וחזרו שם. משמע שניהם כאחד ומשמע

אחד בפני עצמו. מתחלת המקרא משמע את חזו

יאת (ל' או חלו) לחו. דלפי' דר"י מוסף על ענין ראשון משמע נמי אחד

מטה (שמואלין סו.) אביו ואמו משמע נמי או חלו או האי

האי וחזרו ע"ה.

אכל שלל את הפרה וכו'. אשמעינן אע"פ שהיה עמו בשעת

אונסיה לא היו שאילה נבעלים לאיפטורי אלא אם כן היה עמו

בשעת שאילה וטעמא מפרש בגמרא: **גמ'** ובעלים באימה.

משאמר לו הרי פתחי ואני נשאלין לך היו גופו שאול לו ופרה אחת

מיחסרה משיכה ועל כן היה ליה שאל

בעלים ואחר כך שאל פרה: **נשבעין**.

שכן הוא שלא פשעו בה ושאל שלמו

בה יד: **פרשה ראשונה**. ג' פרשות הן סמוכות. כי יתן איש אל רעהו

כסף או כלים לשומר (שמות כג) וכה פטר על הגניבה דכתיב (שם)

וגוונ מנית האיש שטוען שנגנבה הימנו דכתיב (שם) ונקרד בעל הבית

אל האלהים ואוקימנא (י) נשבעה שנשבע שלא שלח בה יד. ואחריה

כי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה וכה חייב על הגניבה ופטור

על האונסקין שנשבעה דכתיב (שם) ומת או נשכר או נשבה שבעה ה'

תהיה ואם גנוב יגנב ישלם. ושלישית וכו' ישאלו) ויחיב בה את האונסקין

כשאין בעליו עמו יפטור נבעלים: **כטוען טענס גנב**. טוען שנגנבה

הימנו וממלא שהוא עצמו גנבה חייב בה כפל כפרסה ראשונה דכתיבו) אם

לא ימלא הגנב וסמך ליה על כל דבר פשע ישלם שנים ואוקימנא

כפי מרובה (י"ב דף סג:) אם לא ימלא כמו שאומר אלא הוא עצמו גנבו

ישלם שנים וכגון שנשבע מתילה לשקר שנגנבה אכל צאו עדים קודם

שנשבע מתלה לשקר אינו משלם כפל דהכי כתיב אם לא ימלא הגנב

וכבר נשבע ונקרד בעל הבית אל האלהים לנשבעה על כל דבר פשע

אשר ירשעוין דיינין בעדים ישלם שנים וכיון דחומרא הוי שדייה ילס

פרשתא אשומר שכו דלילו פרשה שניה ליכא כפל דהא מיחייב ליה

בגניבה ואכריה ומי טעין נגנבה מחייב עצמו בקרן: **אפילו הכי**.

חמורה שניה מראשונה דקראנא בלא שבעה שהסנייה מחייבתו לשלם קרן

משאמר נגנבה ואפילו לא נשבע לשקר זה חמורה מן הראשונה

שפטורתו משלם קרן אם לא צאו עדים שהוא גנבה אע"פ שמחייבתו

כפל לאחר שנשבע לשקר וצאו עדים ובלא שבעה אין שם כפל: **טע.**

דהא עדיפא מדלל פטר שואל על הגניבה ונחייביה כפל לאחר שבעה:

דהא שואל כל הנאה שלו. שנחנס הוא עושה מלאכתו וכו' היה לו

להחמיר יותר ומייבו על טענת גנב קרן בלא שבעה ולא פטור שנשבעה כדי להניחו ליהי כפל: דקיימא

שלו כגון שהיה אגם סמוך לו: רוב צדימו מנס: הניחא למאן דאמר כו'. **שכן אונסא דסליק אדעתא הוא**. ועל

ליה לאסוקי אדעמיה ולאמתי: מה לשומר שכו. אם השוה בו שבויה לשבורה ומתה: **שכן לפטור**. השוה אותה לכן והיה נוחא ליה כיון דשבורה ומתה פטורה כל

שכן דשבויה שפיר פטר ליה: **סאמר**. להשוותו להן בשואל לחיוב והא איכא למיפדך מה לשבורה ומתה דלונסא דסליק אדעתא הוא: **ונשכר או מס: הניחא**. הא דלא מיבעי לך או לחלק לרבי יונתן דלא

משמע או האי או האי מני למדרשה לרכות שבויה: אביו קלל אמו קלל דברי רבי יונתן אומר משמע שניהם כאחד ומשמע אחר בפני עצמו

ג א מ"י ס"ה מהלכות שבוית הל' ג שנת עשין פט טושי"ע ח"מ ט"ו שמו טפין כ: ד ב מ"י ס"י מהלכות שבוית הל' ג שנת לאוין רט טושי"ע י"ד י"ד רמא טפין א:

תורה אור השלם

1 וכו' ישאל איש מעם רעהו ונשבר או מת אביו או אמו ויגנב מעמו ישלם דכתיב כב יג ויאם גנב יגנב מעמו ישלם דכתיב:

שמות כב א כי איש איש אשר יקלל את אביו ואת אמו מות יומת אביו ואמו קלל דכתיב:

ויקרא כ ט